

Historisch
Nieuwsblad 19 (2010) 5, juni

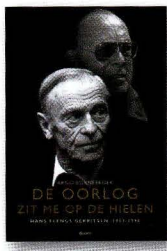
De vriend van de prins

Verzetsheld Teengs Gerritsen had ook zakelijke relatie met Bernhard

ZIJN NAAM WAS VER-trouwd, maar bijna niemand wist precies wat de verdiensten waren van de in 1990 overleden Hans Teengs Gerritsen. In de biografie van verzetsheld Pim Boellaard komt Teengs Gerritsen veelvuldig voor en de foto van de bus waarmee de journalist Boebi Brugsma en ook Teengs Gerritsen na de oorlog uit Dachau terugkwamen is vaak afgedrukt.

Maar zijn belangrijkste wapenfeit lijkt toch te zijn dat hij altijd maar weer 'vriend van prins Bernhard' genoemd werd. Die kwalificatie leverde hem zelfs een necrologie op in de *New York Times*. Alleen al vanwege die onduidelijke reputatie was het een uitstekend idee van Arno Bornebroek, eerder biograaf van minister-president Th. Heemskerk, de biografie van 'de vriend van de prins' te schrijven.

Teengs Gerritsen kwam uit een rijke koopmansfamilie in Amers-

Arno Bornebroek
De oorlog zit me op de hielen. Hans Teengs Gerritsen, 1907-1990
221 p. Boom,
€ 19,50

foort. Als student en werknemer van de KLM was hij een getalenteerd ijshockeyer. Om meer kans te maken op deelname aan de Olympische Spelen van 1936 in Berlijn deed hij pogingen om in militaire dienst te komen. Die mislukten; later zou hij beweren dat hij toen al een vuist tegen de nazi's wilde maken.

Teengs (dat 'Gerritsen' is er later aan geplakt) kwam in het verzet terecht en als gevolg daarvan in het concentratiekamp, onder meer in Natzweiler, waar hij Boellaard ontmoette. Er is dus wel degelijk sprake van verzet en vervolging, maar, zo blijkt uit deze biografie, Teengs heeft de verhalen daarover na de oorlog steeds aangedikt en gewijzigd in ettelijke versies van een autobiografie, die overigens nooit gepubliceerd is.

Teengs fungeerde vooral als lobbyist voor het voormalig verzet. Hij kwam in aanraking met Bernhard, kreeg dankzij een aanbeveling van de prins een baantje bij het Bureau Nationale

Veiligheid en raakte met hem bevriend. Het feit dat hij 22 keer met Bernhard op safari ging, is veelzeggend.

Maar wat hem onderscheidde van die andere vrienden, was zijn directe zakelijk contact met de prins. Teengs probeerde tevergeefs weer bij de KLM te komen. Vervolgens trad hij in dienst van een producent van huishoudartikelen, de Waldorp-Fridor-fabriek. Als exportmanager haalde hij het Zwitserse naaimachinermerk Helvetia naar Nederland. In 1960 begon hij voor zichzelf als trait-d'union

VRIEND-SCHAP

OUD-VERZETS-
MAN JOHAN
TEENGS
GERRITSEN
MET PRINS
BERNHARD
5 mei 1975.
Foto ANP

tussen buitenlandse bedrijven en de Nederlandse politiek. Met hulp van Bernhard bouwde hij een internationale klantenkring op, die grote behoefte had aan een Nederlandse lobbyist. De Amerikaanse bedrijven Lockheed en Northrop maakten gebruik van zijn diensten.

Teengs rolde de schimmige wereld van de wapenhandel in. Het afweergeschut op de Nederlandse Leopard-tanks, geleverd door het Zwitsers bedrijf Oerlikon-Contraves, was het resultaat van zijn stille diplomatie. Oerlikon-Contraves werd de grootste wapenleverancier ter

wereld door tijdens de Tweede Wereldoorlog aan de nazi's te leveren. De eigenaar had bovendien tijdens de bezetting een grote kunstcollectie vergaard, samengesteld uit van Joden gestolen schilderijen.

Het hoofdstuk van Bornebroek over deze zakelijke beslommeringen maakt begrijpelijk waarom onze held 'vriend van de prins' werd genoemd. Toen in 1976 bleek dat een Nederlander steekpenningen had aangenomen van Lockheed en Northrop en nam Teengs de schuld op zich. Teengs was een verzetsman, maar liet zich tegelijkertijd kennen als een onbetrouwbare opportunist. Hij schrok er niet voor terug geld aan te nemen van Lockheed en tegelijkertijd in het geheim contracten te sluiten met de concurrent.

Ook op zijn vaderlandslievendheid valt wel wat af te dingen. Midden in het schandaal rondom Lockheed bleek hij ook zijn eigen redenen te hebben om de zaak in de doofpot te stoppen. Hij had verzuimd de inkomsten uit het geheime contract met Northrop bij de fiscus op te geven.

.....
Hans Renders is hoogleraar geschiedenis en theorie van de biografie, en directeur van het Biografie Instituut van de Rijksuniversiteit Groningen.